

ISSN (Print): 2304–5809
ISSN (Online): 2313–2167

Науковий журнал
«МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ»

№ 10 (98) жовтень 2021 р.

Редакційна колегія журналу

Сільськогосподарські науки

Базалій В.В. – д-р с.-г. наук
Балашова Г.С. – д-р с.-г. наук
Бондар О.Б. – канд. с.-г. наук
Клименко М.О. – д-р с.-г. наук
Коковіхін С.В. – д-р с.-г. наук
Лавриненко Ю.О. – д-р с.-г. наук
Писаренко П.В. – д-р с.-г. наук

Історичні науки

Змерзлий Б.В. – д-р іст. наук

Юридичні науки

Бернацька Н.І. – д-р. юрид. наук
Стратонов В.М. – д-р юрид. наук

Політичні науки

Наумкіна С.М. – д-р політ. наук
Яковлев Д.В. – д-р політ. наук

Педагогічні науки

Козяр М.М. – д-р пед. наук
Рідей Н.М. – д-р пед. наук
Федяева В.Л. – д-р пед. наук
Шерман М.І. – д-р пед. наук
Шипота Г.Є. – канд. пед. наук

Філософські науки

Лебедева Н.А. – д-р філос.
в галузі культурології

Психологічні науки

Шаванов С.В. – канд. псих. наук

Філологічні науки

Шепель Ю.О. – д-р філол. наук

Технічні науки

Гриценко Д.С. – канд. техн. наук
Дідур В.А. – д-р техн. наук
Шайко-Шайковський О.Г. – д-р техн. наук

Економічні науки

Іртищева І.О. – д-р екон. наук
Козловський С.В. – д-р екон. наук
Шапошников К.С. – д-р екон. наук

Медичні науки

Нетюхайло Л.Г. – д-р мед. наук
Пекліна Г.П. – д-р мед. наук

Ветеринарні науки

Морозенко Д.В. – д-р вет. наук

Мистецтвознавство

Романенкова Ю.В. – д-р мистецт.

Соціологічні науки

Шапошникова І.В. – д-р соц. наук

Хімічні науки

Козьма А.А. – канд. хім. наук

Військові науки

Можаровський В.М. – д-р військ. наук

Міжнародна наукова рада

Adam Wrobel – Doktor, Associate Professor (Poland)
Arkadiusz Adamczyk – Professor, Dr hab. in Humanities (Poland)
Giorgi Kvinikadze – PhD in Geography, Associate Professor (Georgia)
Inessa Sytnik – Professor, dr hab. in Economics (Poland)
Janusz Wielki – Professor, dr hab. in Economics, Engineer (Poland)
Javad Khamisabadi – Professor, PhD in Industrial management (Iran)
Michal Sojka – Doctor in Engineer (Poland)
Stanislaw Kunikowski – Associate Professor, Dr hab. (Poland)
Wioletta Wojciechowska – Doctor of Medical Sciences (Poland)
Вікторова Інна Анатоліївна – доктор медичних наук (Росія)
Глуценко Олесь Анатоліївна – доктор філологічних наук (Росія)
Дмитрієв Олександр Миколайович – кандидат історичних наук (Росія)
Марусенко Ірина Михайлівна – доктор медичних наук (Росія)
Швецова Вікторія Михайлівна – кандидат філологічних наук (Росія)
Яригіна Ірина Зотовна – доктор економічних наук (Росія)

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
НБУ ім. В.І. Вернадського, Google Scholar, CrossRef, Index Copernicus.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 18987-7777Р,
видане Державною реєстраційною службою України 05.06.2012 року.

Обкладинка журналу приурочена до 85-річчя з дня народження Івана Федоровича Драча – українського поета, перекладача, кіносценариста, драматурга, державного і громадського діяча, першого голови Народного Руху України та Героя України. Івана Драча вважають поетом-новатором. Його творчість сповнена прихованої багатозначності, найхарактернішою ознакою якої є поєднання фантастичного і реального. «Поезія Івана Драча у 60-ті роки стала таким свіжим вітром, який пробудив інтерес у багатьох не тільки до української поезії й української літератури, а ширше – взагалі до всього українського», – так про свого колегу говорив поет Іван Антонович Малкович, назвавши його Гоголем у поезії.

ЗМІСТ**ТЕХНІЧНІ НАУКИ**

- Гричанюк І.О., Носовець О.К.**
Аналіз методів аугментації даних
для задач сегментації судин сітківки.....93
- Каратанов О.В., Устименко О.В., Сна М.В.,
Бова Є.А., Калашнікова В.І.**
Використання алгоритмів ройового інтелекту
при проектуванні систем управління груп
безпілотних літальних апаратів.....98
- Кубрак О.Д., Серант О.В., Балян А.І.,
Ярема Н.П., Смолій К.Б., Ущук Ю.О.**
Особливості моніторингу
вертикальних зміщень об'єктів
історико-культурної спадщини.....104
- Сидор Н.І.**
Інженерні цементуючі композити –
властивості, структура та застосування.....111
- Юдін М.М., Міночкін Д.А.**
Спрощена модель використання
технології блокчейн для контролю процесу
оновлення програмного забезпечення
пристроїв мережі інтернету речей.....115

ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ

- Немченко А.С., Назаркіна В.М.,
Мищенко В.І., Винник О.В., Гішян Ш.В.**
Аналіз особливостей оподаткування ПДВ
товарів аптечного асортименту
у світі та Україні.....119

**ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ
ТА СПОРТ**

- Galan Yaroslav, Beshlei Olga**
Assessment of the level of readiness
of teaching staff to implement innovative
forms of Olympic education.....125

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

- Західна О.Р., Круглякова В.В., Бацман І.В.**
Формування дохідної частини
державного бюджету України.....131
- Західна О.Р., Круглякова В.В., Святенко А.С.**
Стан та проблеми пенсійної системи
в Україні.....137
- Західна О.Р., Круглякова В.В., Стахів С.Ф.**
Непрямі податки у дохідній частині
державного бюджету і їх вплив
на суспільний добробут.....142
- Зінорук Л.В.**
Аналіз ефективності брендингу
на підприємствах легкої
промисловості України.....147
- Литвин І.В.**
Досвід формування екосистем стартапів
у країнах Східної Європи
та можливості його застосування в Україні.....151

- Макар О.П., Дмитрик Л.З.**
МІСЕ-туризм – основа іміджевої
та економічної прогресивності
туристичної індустрії України.....160
- Мельничук М.О., Поляченко І.С.**
Фінансова звітність згідно вимог М(С)БО:
переваги та недоліки складання
у порівнянні з НП(С)БО.....168
- Романів Є.М., Цхай Д.О.**
Оптимізація державного фінансового
контролю за ефективністю використання
коштів у бюджетних установах.....172

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

- Данкович В.В., Токар О.Є.**
Динаміка позиції України в міжнародному
рейтингу відкритості бюджету.....178
- Zhemelinska Yevheniia, Hong Song Liu**
China – Serbia cooperation:
restrictions and challenges.....183
- Климчук І.І., Орлов С.Ю.**
«Гостра сила» Китаю в контексті України.....188
- Климчук І.І.**
Державне регулювання міжнародної
технічної допомоги на прикладі Львівщини192

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

- Андронов К.Ю., Гуренко Є.В.**
Релоадинг – поняття, обладнання,
проблематика контролю
та шляхи їх вирішення.....197

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

- Севрук В.Г.**
Медалі та монети, що присвячені присязі
Альбрехта Бранденбург-Ансбахського
Гогенцолмерна герцога Пруссії польському
королю Сигізмунду I Старому.....201
- Ходак І.В.**
Наукова спадщина М.П. Дашкевича
та його участь у роботі наукових інституцій...210

ФІЛОСОФСЬКІ НАУКИ

- Yarmolitska Nataliia, Gan Katherine**
A. Kozlov's reception of ancient Chinese
philosophy ideas in Ukrainian philosophy
of the late 19th – early 20th century.....215

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

- Полякова Т.І.**
Сучасний погляд на організацію
культуро-творчої діяльності
в правовій культурі.....220

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

- Бренюк А.Г.**
Народні звичаї та обряди
в творах українських художників.....225

Пиж'янова Н.В.
Аналіз основних елементів
весільного обряду Центральної України..... 230

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Демченко О.П.
Підвищення викладацької майстерності
науково-педагогічних працівників
у контексті євроінтеграційних процесів 234

Деркач Ю.Я., Чорна Ю.Б.
Використання вправ та ігор комунікативного
спрямування як ефективного засобу
формування іншомовної компетентності..... 241

Кам'янська Д.Д., Дьоміна В.В.
Найкращі застосунки відеозв'язку для реалізації
особистісного підходу під час дистанційного
навчання майбутніх перекладачів 245

Кудикіна Н.В., Прохорова Н.А., Братусь І.В.
Теоретичні та організаційні основи розвитку
творчого потенціалу студентів
у контексті дистанційної освіти 251

Москалець О.М.
Впровадження здоров'язбережувальних
технологій на уроках математики
в початкових класах..... 257

Парашинець С.Д., Горуйко Х.П.
Формування готовності майбутніх учителів
початкової школи до розв'язання типових
задач професійної діяльності: нові виклики.... 262

Порядченко Л.А., Олексюк Т.Г.
Розвиток пізнавальних інтересів
молодших школярів..... 266

Порядченко Л.А., Чопик І.Р.
Організаційно-методичні основи
формування читацької компетентності
учнів 3 класу засобами створення коміксів.... 271

Радченко М.Р.
Педагогічна компетентність – одна зі сторін
професіоналізму майбутнього педагога..... 278

**Романенко Л.В., Романенко К.А.,
Ратушна А.Р.**
Організація методичного супроводу
застосування ігрових технологій
на уроках «Я досліджую світ» у 3 класі..... 282

Руденко Н.М., Івахненко Ю.Д., Широков Д.Л.
Застосування інтерактивної технології «Ажурна
пилака» на уроках математики в 4 класі..... 286

**Руденко Н.М., Калашник О.С.,
Дмитрієва А.А., Широков Д.Л.**
Формування умінь розв'язування
задач на рух в учнів початкової школи
за допомогою коміксів..... 291

Хоружа Л.А., Новак М.А.
Формування професійної етики
викладача вищої школи
у процесі розв'язання педагогічних задач..... 296

Shenderuk Olena
Eniostyle as an interdisciplinary concept..... 299

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Башинська І.Р.
Вербалізація категорії кольору
в казково-фантазійному романі
Френка Баума «Чарівник з країни Оз»..... 303

Вашило О.В., Нагнибіда В.В.
Компресія в англійських текстах галузі
механічної інженерії та особливості
її відтворення в українському перекладі..... 307

Гапонова А.Є.
Самостійна робота слухачів
підготовчих відділень під час вивчення
української мови як іноземної..... 312

Dmytruk Olga, Lysenko Kateryna
Neologisms in English as a reflection
of #BlackLivesMatter movement..... 316

Івасюта М.І.
Орнітологічні назви-символи
у творах письменників Буковини
кінця XIX – початку XX ст..... 321

Кравчук Ж.В., Марченко В.В.
Англійські мотиваційні промови:
лінгвопрагматичний
та перекладацький аспекти..... 326

Kuznietsova Krystyna
Literary portraits of the new century. Search for
identity through cognition of places and cities... 329

Лободзінська К.А., Марченко В.В.
Особливості відтворення наративної
напруги в англійській літературі жахів..... 333

Марченко В.В., Лоп'янецька Р.О.
Мовні особливості TED-лекцій
на екологічну тематику як публічного виступу
та специфіка їхнього впливу на слухача..... 338

Матюшенко О.С., Марченко В.В.
Мова ворожнечі як соціокультурний
та лінгвістичний феномен..... 343

Романишин Н.І., Бегун М.А.
Відтворення лексико-граматичних
особливостей ідіостилю письменника
у перекладі (на матеріалі твору
Дж. Лондона «Мартін Іден»)..... 349

Смирнов О.В.
Поетика мережевої лірики про події
в зоні ООС як детермінанта
соціального клімату..... 353

Цьох А.Й., Іваночко В.Я.
Паралельні корпуси у дослідженнях
відтворення ідіостилю у перекладі
(на основі паралельного корпусу роману
Дж. Лондона «White Fang»)..... 358

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-10-98-52>

УДК 378.018.43:004]:159.954

Кудикіна Н.В.¹

Комунальний заклад Київської обласної ради

«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

Прохорова Н.А.², Братусь І.В.³

Київський університет імені Бориса Грінченка

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Публікацію присвячено висвітленню сукупності обґрунтованих положень системного характеру, які складають теоретичне підґрунтя розвитку творчого потенціалу студентів у процесі дистанційної освіти. Доведено, що поняття творчого потенціалу особистості ще з часів давньої Греції розглядається у нерозривній єдності з поняттям творчості. Філософські концепції творчості історично змінювались та розвивались, але всі філософи поділяють думку про те, що здатність людини твори нове, оригінальне, безпосередньо залежить від її творчого потенціалу. У сучасній філософії творчий потенціал розглядається як складна якість особистості, що засвідчує міру її здатності ставитись до власної діяльності як до творчого процесу, а це уможливило постановку й вирішення нових завдань та отримання оригінального результату. У психології творчий потенціал розкривається переважно з двох позицій: з одного боку у взаємозв'язку з психологічним процесом творчої діяльності (мотивацією, аналізом проблемної, незвичайної для суб'єкта ситуації), визначенням мети, передбаченням результату та способів його досягнення), а з іншого – як сукупність властивостей особистості, які є ще прихованими, але необхідними для її реалізації. Психологами творчий потенціал розглядається через психічні процеси, стани, властивості людини, її пізнавальну сферу, уявлення, почуття, емоції та інші характеристики. Розглянуто деякі форми дистанційної освіти, в основу яких покладено інформаційно-комунікаційні технології, при чому критерієм систематизації обираємо їх техніко-технологічну складову. Виокремлено Положення в галузі освіти, які складають законодавчо-організаційне підґрунтя забезпечення розвитку творчого потенціалу студента у процесі дистанційної освіти. Уточнено зміст ключових дефініцій досліджуваної проблеми (творчий потенціал особистості, дистанційна освіта, "інформаційно-комунікаційні технології", "інформаційно-комунікаційні технології дистанційної освіти" та ін.). Наведено стисло характеристику поширених у практиці форм дистанційної освіти, що засновані на інформаційно-комунікаційних технологіях.

Ключові слова: творчий потенціал, розвиток творчого потенціалу студентів, дистанційна освіта, інформаційно-комунікаційні технології дистанційної освіти, форми дистанційної освіти.

Kudykina Nadiia

Kyiv Regional Council Communal Institution

Bila Tserkva Applied Humanitarian Pedagogical College

Prokhorova Nataliia, Bratus Ivan

Borys Grinchenko Kyiv University

THEORETICAL AND ORGANIZATIONAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF THE CREATIVE POTENTIAL OF STUDENTS IN THE PROCESS OF DISTANCE EDUCATION

Summary. The publication is devoted to highlighting a set of substantiated provisions of a systemic nature, which constitute the theoretical foundation for the development of the creative potential of students in the process of distance education. It is proved that the concept of a person's creative potential has been considered in inseparable unity with the concept of creativity since the time of Ancient Greece. Philosophical concepts of creativity have historically changed and developed, but all philosophers share the idea that a person's ability to create new, original, directly depends on its creative potential. In modern philosophy, creativity is considered as a complex personality trait, which testifies to the extent of her ability to relate to her own activity as a creative process, and this makes it possible to formulate and solve new tasks, to obtain an original result. In psychology, creative potential is revealed mainly from two positions: on the one hand, as a part of creativity in its relationship with the psychological process of creative activity (motivation, analysis of a problematic, unusual situation for the subject, definition of a goal, foreseeing a result and ways to achieve it), and on the other – as a set of personality traits that are not yet relevant, but they are necessary for the implementation of a creative intention. Psychologists consider creative potential in the context of mental processes, states, human qualities, his cognitive sphere, ideas, feelings, emotions and other characteristics. The main provisions in the field of education are highlighted, which constitute the legislative and organizational foundation for ensuring the development of the creative potential of students in the process of distance education. The content of the key definitions of the problem under study has been clarified (the creative potential of the individual, distance education, "information and communication technologies", "information and communication technologies of distance education", etc.). In the wiki environment, students have the opportunity to view text pages, use hyperlinks, download files, and more. The advantage of the wiki environment in the context of developing stu-

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3386-613X>² ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5983-4809>³ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8747-2611>

dents' creative potential is that all pages of such portals are available for creative editing, namely: students can refine published material, create new pages, upload new files, leave comments and more. Freedom of editing promotes their creative use in the process of distance education. A concise description of the forms of distance education common in practice, which are based on information and communication technologies, is presented.

Keywords: creative potential, development of students' creative potential, distance education, information and communication technologies of distance education, forms of distance education.

Постановка проблеми. Г. Гегель розглядав творчість як діяльність, що спрямована на зміну буття особистості, тобто на її саморозвиток, Ж.-П. Сартр пов'язував становлення особистості з її власною діяльністю. Це означає, що основна увага у процесі розвитку творчого потенціалу особистості студента має концентруватися на його основній на цей час діяльності – навчально-пізнавальній.

Однією із умов якісної підготовки випускників закладів професійної освіти до майбутньої діяльності в обраній сфері є розвиток у студентів творчого потенціалу. Збагачення цієї особистісної риси в Законі України «Про освіту» пов'язується з метою освіти, згідно з якою особистість є найвищою цінністю суспільства, а розвиток її талантів, інтелектуальних, творчих та інших здібностей розглядається як умова успішної самореалізації громадян задля забезпечення сталого розвитку країни та її європейського вибору [3].

Одним із шляхів підвищення якості професійної підготовки студентів в сучасних умовах є запровадження дистанційної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що дистанційна освіта є однією із форм надання освітніх послуг, яка передбачає використання інформаційно-комунікаційних можливостей Інтернету. Це робить освітню діяльність гнучкою, варіативною, багатовекторною, уможливорює суб'єкт – суб'єкту взаємодію викладача і студента та на цій основі сприяє розвитку особистісних потреб, інтересів і творчих здібностей здобувачів освіти. Результативність дистанційної освіти тісно пов'язана з розвитком у студентів творчого потенціалу, оскільки творча людина здатна у будь-яких соціально-економічних реаліях гнучко реагування на виклики професійного життя.

Проте серед вивчених наукових робіт, здійснених останнім часом, спостерігається тенденція звуження проблеми розвитку творчого потенціалу студентів до окремих питань (наприклад, щодо особливостей окремих спеціальностей, як у Ці Сянбо, чи окремих видів діяльності, як у дослідженні Н. Зимівець). Крім іншого виділяються роботи, присвячені окремим педагогічним аспектам використання дистанційної освіти у наданні освітніх послуг.

Незважаючи на те, що дистанційна освіта дедалі активніше впроваджуються у навчальний процес закладів професійної освіти та напрацьована певна кількість цікавих практичних розробок, ще бракує належного теоретичного осмислення зазначеної проблеми та висвітлення організаційних основ розвитку творчого потенціалу студентів у процесі дистанційної освіти.

Мета статті полягає в обґрунтуванні сукупності положень системного характеру, які складають теоретичне та організаційне підґрунтя розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі дистанційної освіти.

Відповідно до мети виокремлено такі **завдання**:

1. Обґрунтувати сукупність складових, які утворюють теоретичне підґрунтя розвитку творчого потенціалу студента у процесі дистанційної освіти.

2. На основі теоретичного аналізу визначити та уточнити зміст основних дефініцій досліджуваної проблеми.

3. Навести законодавчо-організаційне підґрунтя дистанційної освіти в Україні.

4. Запропонувати форми дистанційної освіти, придатні для розвитку творчого потенціалу студентів у процесі навчання, що засновані на інформаційно-комунікаційних технологіях.

Виклад основного матеріалу. Проблема творчого ставлення особистості до діяльності загалом вітчизняні та зарубіжні вчені вважають однією із постійно актуальних. Її підвалини були закладені у працях античних філософів, зокрема Сократа, Платона, Аристотеля. Долучалися до розробки проблем творчості представники класичної німецької філософії – І. Кант, Й. Фіхте, Ф. Шелінг, Г. Гегель та ін., вітчизняні філософи минулого та сьогодення – В. Горський, В. Лесевич, П. Копнін, Г. Сковорода, Г. Смотрицький, В. Вернадський, О. Чаплигін та ін.

Із аналізу філософських робіт відомо, що передумовою успішного перебігу будь-якого творчого процесу є творчий потенціал особистості, що закладений у кожному і за певних умов реалізується у життєдіяльності людини. Означена теза суголосна філософським міркуванням відомих мислителів минулого, які розглядали творчий потенціал в контексті творчості, переходу потенційного в актуальне. Так, Платон відзначав, що творчість стимулює перехід можливого в реальне

На прогресивних філософських ідеях минулого базуються думки Г. Сковороди про те, що людина за умов свободи, певних сприятливих внутрішніх і зовнішніх умов, через розгортання своїх потенційних можливостей та природних здібностей здатна до творчого саморозвитку і самореалізації [12].

Проблема творчості широко розроблена у психологічній галузі наукового знання. В обґрунтування методологічних засад вивчення творчості зробили свій внесок Л. Виготський, Е. Варламова, І. Гераїмчук, І. Калошина, В. Клименко, В. Моляко, А. Роменець, С. Рубінштейн та ін. вчені.

Психологічна характеристика творчості, творчої особистості та сутність творчого потенціалу знайшли відображення у наукових працях Р. Бернса, П. Енгельмейер, Я. Пономарьова, І. Семенова, В. Давидова, К. Платонова, В. Рибалки та ін.

По суті творчий потенціал – це складне особистісне утворення, складна динамічна структура, що розглядається з позицій взаємозв'язку потенційних, актуальних і перспективних характеристик людини. Це діалектичний процес

функціонування творчої активності через перехід потенційного в актуальне.

Серед структурних компонентів творчого потенціалу психологію виокремлюють внутрішню мотивацію людини, пізнавальні потреби, оригінальність мислення, емоційну складову, пізнавальну самостійність, здатність до окреслення задуму, постановки мети, вибору цілей, креативно-перетворювальну активність, осмислення особистістю перебігу власної пошуково-творчої діяльності, рефлексію, оцінювання способів реалізації задуму, досягнення проміжних та кінцевого результатів.

На формування творчого потенціалу, особливо в роки її юності, значний вплив чинять цінності, переконання, стандарти та еталони, що є характерними для соціального оточення особистості.

Виявлено зв'язок між творчим потенціалом особистості та її Я-концепцією. Активізують творчий потенціал установки до дії, за допомогою яких людина рухається власною траєкторією, творче самовираження, саморозвиток, самонавчання, самовдосконалення особистості, відповідальність за своє життєздійснення (перед собою й перед іншими).

Аналітичне узагальнення опрацьованих джерел із філософії та психології дає підстави для констатації, що творчий потенціал – це така якість особистості, що дозволяє людині самостійно й ініціативно ставити задачі, вибудовувати оптимальну стратегію прояву власної активності у процесі творчої діяльності, використовуючи сформовані знання, уміння та власний досвід, гнучко змінювати способи дій у відповідності із новими умовами її перебігу та досягати нового, оригінального результату.

Педагогічний аспект досліджуваної проблеми знайшов відображення у працях Б. Асаф'єва, Е. Белкіної, В. Воеводіна, А. Болгарського, І. Зяюна, Н. Миропольської, О. Олексюк, О. Отич, О. Ростовського, О. Рудницької, Л. Масол та ін. Актуальність розвитку творчої особистості викликав у науково-педагогічних працівників прагнення знайти й аргументувати наукові засади реалізації поставленого завдання і крім того підвести науковий фундамент під вже існуючі знахідки у практиці, що спостерігаються в освітньому просторі України. Розглянуто педагогічну сутність, закономірності, принципи, способи розвитку творчості та формування творчих якостей школярів та студентської молоді у процесі навчання тощо.

Розглядаючи законодавчо-організаційні основи дистанційної освіти передусім потрібно звернутися до «Положення про інституційну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти» [8], яким диференціюють очну (денну, вечірню), заочну, дистанційну та мережеву форми професійної освіти. Поняття «дистанційна освіта» тлумачать як різновид інституційної форми оволодіння професійними знаннями, уміннями та компетентностями, у процесі якої переважно використовуються інформаційно-комунікаційні технології навчання та організації освітнього процесу. Дистанційна освіта дозволяє здійснювати навчальну взаємодію екстериторіально (суб'єкти освітнього процесу територіально знаходяться на значній дистанції один від одного). Контакти між ними опосередковуються Інтернетом.

Для студентів використання електронної комунікації та засвоєння знань в електронному форматі є простим і зручним процесом. Вони у навчально-пізнавальній діяльності, яка спирається на інформаційно-комунікаційні технології, реально проявляють творчу активність та використовують свій творчий потенціал, що і є передумовою його подальшого розвитку.

Практика дистанційної освіти в Україні організаційно регулюється, крім вже згаданого, такими документами: Положенням про дистанційне навчання [10], Положенням про електронні освітні ресурси України: наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2012 № 1060 [11], Положенням про атестацію електронного навчального курсу на рівні ЗВО та МОН України [9] та ін.

Проблеми дистанційної освіти розглядалися у багатьох наукових та навчально-методичних роботах таких авторів, як В. Биков, Ю. Біляй, Ю. Богачков, Л. Васильченко, Л. Власенко, О. Глазунова, Н. Кудикіна, А. Кудін, І.В. Вакулєнко, Г. Лаврент'єва, Н. Морзе, Є. Смирнова-Трибульська, А. Хуторський та ін.

Загалом опубліковані матеріали розкривають основні науково-педагогічні надбання української дистанційної професійної освіти. Проте аналіз наукової літератури виявив слабку розробленість багатьох теоретичних аспектів розвитку творчого потенціалу студентів у процесі здобуття ними професійної освіти, зокрема тих, що стосуються змісту деяких наукових понять. На наш погляд потрібно передусім звернути увагу на термінологічні словосполучення "інформаційно-комунікаційні технології" та "інформаційно-комунікаційні технології дистанційної освіти".

Термін "інформаційно-комунікаційні технології" (від англ. Information and communications technology) часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), проте термін "інформаційно-комунікаційні технології" у своєму змісті підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіа-трансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу [4; 5].

На відміну від ІКТ, поняття "інформаційно-комунікаційні технології дистанційної освіти" охоплює дві складові – саме освітню діяльність суб'єктів освіти, передусім викладача та здобувача освіти, та технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету. Отже, перша складова інформаційно-комунікаційних технологій дистанційної освіти за своєю суттю освітня, друга – техніко-технологічна.

Техніко-технологічна складова дистанційної освіти реалізується через: 1) діяльність здобува-

ча освіти щодо доступу до електронних ресурсів, пошуку та накопичення необхідної для виконання навчального завдання інформації, її обробки, створення і зберігання результатів навчально-пізнавальної діяльності, участь у різних формах навчальних занять, використання ІКТ для демонстрування власних навчальних досягнень та 2) діяльність викладача, що передбачає координацію роботи студентів із технічними пристроями та електронними ресурсами у процесі засвоєння ними змісту професійної освіти [4; 5].

Для реалізації інформаційно-комунікаційних технологій дистанційної освіти викладацьким складом закладу вищої освіти створюється платформа дистанційного навчання – програмне забезпечення, що дозволяє розміщувати дидактичні та методичні матеріали, здійснювати організаційні дії, спілкуватися зі студентами та оцінювати результати освітньої діяльності.

Суб'єктами освітньої діяльності на платформі дистанційного навчання є здобувачі професійної освіти, та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання (педагогічні та науково-педагогічні працівники, методисти тощо) [4; 5].

Відомо, що розвиток творчого потенціалу студентів здійснюється передусім через традиційні форми навчально-пізнавальної діяльності здобувачів професійної освіти, такі, як лекції, практичні, семінарські та лабораторні заняття, науково-практичні конференції, практики різних видів тощо.

Проте більш докладно висвітliamo деякі форми дистанційної освіти, в основу яких покладено інформаційно-комунікаційні технології, при чому критерієм систематизації обираємо їх техніко-технологічну складову.

Відеоконференція. Інформаційно-комунікаційна технологія, що уможливує проведення навчальних занять у різних формах в умовах реального часу та в on-line режимі, коли суб'єкти освіти перебувають у різних місцях. Заняття за технологією "відеоконференція" відбувається у визначений день і призначений час. Для реалізації означеної технології використовують відеотехнології як основний канал зв'язку. При цьому надається двосторонній звук та одно або двостороннє відео.

Для якісного проведення відеоконференції у процесі дистанційної освіти необхідна її чітка підготовка: створення програм (цим займається мережевий викладач), своєчасна інформація на сайті і розсилка за списком (виконує педагог-куратор). Відеоконференція – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у "віддалених аудиторіях", коли студенти і викладач географічно знаходяться на відстані.

Отже, обговорення й прийняття рішень, дискусії, захист проєктів шляхом відеоконференції відбуваються у режимі реального часу. Викладач і студенти можуть бачити один одного, вони можуть користуватися наочним матеріалом.

Електронна пошта – це технологія Інтернету (стандартний сервіс), що забезпечує передавання інформації як у формі текстових документів, так і в інших формах (програмах, графіці, звуках, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді. У системі дистанційної освіти електронна

пошта використовується для організації спілкування викладача й студента, а також здобувачів освіти один з одним.

Форум – найпоширеніша форма спілкування викладача й студентів у дистанційному навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Програмне забезпечення форумів дозволяє приєднати різні файли певного розміру. Кілька форумів можна об'єднати в один великий.

Наприклад, коли використовується групова форма проєктної діяльності, для кожної групи створюється окремий форум. Такий підхід уможливує спілкування членів групи у процесі вирішення поставленого для даної групи завдання. Колективне обговорення загальної проблеми проєкту усіма учасниками навчального процесу відбувається, наприклад, у формі веб-конференції.

Чат – спілкування студентів, викладачів та інших користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного зв'язку через Інтернет. Є кілька різновидів чатів: текстовий, голосовий, аудіовідеочат. Голосовий та аудіовідео чати дозволяють спілкуватися за допомогою голосу, що для розвитку творчого потенціалу студентів є важливим моментом, оскільки у такий спосіб посилюється емоційна складова міжособистісного спілкування.

Блог. Це форма інтернет-спілкування, яка нагадує форум і передбачає обмін ідеями, творчими задумами, обговорення студентами власних творчих досягнень із викладачами, однокурсниками та друзями. Сьогодні подібна платформа частково видозмінюється.

Wiki. Інформаційно-комунікаційна технологія, що дозволяє створювати веб-сторінки, вміст яких здобувачі освіти можуть змінювати спільно. Подібні сторінки вимагають окремого алгоритму налаштування.

У вікі-середовищі студенти мають можливість переглядати текстові сторінки, користуватися гіперпосиланнями, завантажувати файли тощо. Перевага вікі-середовищі в контексті розвитку творчого потенціалу студентів полягає в тому, що всі сторінки таких порталів доступні для творчого редагування, а саме: студенти можуть доопрацьовувати опублікований матеріал, створювати нові сторінки, завантажувати нові файли, залишати коментарі тощо. Свобода редагування сприяє їхньому творчому використанню у процесі дистанційної освіти.

Аудіографічна конференція поєднує технології, що забезпечують голосову комунікацію і такі, що передають графічні зображення, малюнки та інші результати творчої діяльності, які можна візуалізувати. Аудіографічні зовнішні пристрої, що забезпечують візуальний компонент, включають електронну дошку, відеотехнологію фотознімків і персональний комп'ютер. Голосовий та візуальний контакт посилює можливість обміну креативними ідеями, напрацюваннями, творчими задумами.

Вебінар. Інформаційно-комунікаційна технологія організації зустрічей онлайн, формат проведення семінарів, тренінгів та інших заходів за

допомогою Інтернету. Назва технології утворена шляхом поєднання слів веб (англ. "мережа") та семінар. Для організації вебінару використовуються технології відео-конференції, інтернет-телефонії та ін. Вебінари поширені в діловому середовищі. Дедалі більшого значення набувають вебінари й у дистанційній освіті.

Таким чином, підставою для виокремлення наведених форм дистанційної освіти є специфічна техніко-технологічна складова їхньої реалізації у процесі навчання. Кожна із пропонувананих форм має значні резерви щодо розвитку творчого потенціалу студентів у процесі здобуття професійної освіти.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результат дослідження полягає у тому, що: виокремлено сукупність складових, які утворюють теоретичне та законодавчо-організаційне підґрунтя розвитку творчого потенціалу студента у процесі дистанційної освіти (філософські та психологічні основи розвитку творчого потенціалу особистості, сутність творчого потенціалу, його структуру; законодавчо-організаційні підстави реалізації проблеми розвитку творчого потенціалу студента у процесі дистанційної освіти тощо);

уточнено зміст основних дефініцій досліджуваної проблеми (творчий потенціал особистості, дистанційна освіта, "інформаційно-комунікаційні технології", "інформаційно-комунікаційні технології дистанційної освіти" та ін.);

запропоновано форми дистанційної освіти, придатні для розвитку творчого потенціалу студентів у процесі навчання, що засновані на інформаційно-комунікаційних технологіях.

Модифікація оприлюднених матеріалів уможливило їх використання у багаторівневій підготовці студентів закладів професійної освіти різного профілю з метою розвитку творчого потенціалу студентів.

Отримані результати можуть стати основою для подальших розвідок у цьому напрямі, адже лишаються маловивченими питання підготовки викладачів до здійснення педагогічного супроводу розвитком творчого потенціалу студентів в умовах дистанційної освіти, створення креативного навчально-виховного середовища закладу професійної освіти, педагогічні умови становлення творчого потенціалу студентів у контексті різних техніко-технологічних форм дистанційної освіти та ін.

Список літератури:

1. «Положення про інституційну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти». (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 лютого 2020 р. № 182/34465). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-20#Text>
2. Бердяев Н.А. Философия свободы. Смысл творчества. Москва : Правда, 1989. 607 с.
3. Закон України Про освіту від 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Кудикіна Н.В. Специфіка викладацької діяльності в умовах сучасної дистанційної освіти. *Інноваційні технології розвитку особистості*. № 9. Дніпро, 2020. С. 122–131.
5. Кудикіна Н.В., Тимченко О.В. Теоретичні засади впровадження навчальних веб-квестів у процес підготовки майбутніх фахівців освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. № 74. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 78–84.
6. Кучерявий І.Т., Клепиков О.І. Творчість – основа розвитку потенційних джерел особистості. Київ : Вища школа, 2000. 343 с.
7. Моляко В.О., Музики О.Л. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. Житомир : Рута, 2006. 320 с.
8. Наказ Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття професійної (професійно-технічної) освіти від 12.12.2019 № 1552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-20#Text>
9. Положення про атестацію електронного навчального курсу на рівні ВНЗ та МОН України. 2010. 48 с.
10. Положення Про дистанційне навчання. URL: http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/
11. Положення про електронні освітні ресурси України : наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2012 № 1060. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>
12. Сковорода Григорій. Пізнай в собі людину. Львів : Світ, 1995. 460 с.

References:

1. «Polozhennya pro instytutysynu formu zdobuttya profesiynoyi (profesiyno-tekhnichnoyi) osvity» ["Regulations on the institutional form of obtaining professional (vocational) education"]. (Zareyestrovano v Ministerstvi yustytsiyi Ukrainy 18 lyutoho 2020 r. № 182/34465). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-20#Text>
2. Berdyaev N.A. (1989) *Fylosofyya svobody. Smysl tvorchestva* [Philosophy of freedom. The meaning of creativity]. Moscow: Pravda.
3. Zakon Ukrainy Pro osvitu vid 23.04.2021 [Law of Ukraine on Education dated 23.04.2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Kudykina N.V. (2020) Spetsyfika vykladats'koyi diyal'nosti v umovakh suchasnoyi dystantsiynoyi osvity [The specifics of teaching in modern distance education]. *Innovatsiyni tekhnolohiyi rozvytku osobystosti*. Dnipro, no. 9, pp. 122–131.
5. Kudykina N.V., Tymchenko O.V. (2020) Teoretychni zasady vprovadzhennya navchal'nykh veb-questiv u protses pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv osvity [Theoretical principles of implementation of educational web-quests in the process of training future educators]. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu ymeni M.P. Drahomanova*. 5. Pedahohichni nauky: realiyi ta perspektyvy. Nats. Ped. un-t imni M.P. Drahomanova. Kyiv: Vydavnychy dim «Hel'vetyka», no. 74.
6. Kucheryavyy I.T., Klepikov O.I. (2000) *Tvorchist' – osnova rozvytku potentsiynykh dzherel osobystosti* [Creativity – the basis for the development of potential sources of personality]. Kyiv: Vyshcha shkola.
7. Molyako V.O., Muzyky O.L. (2006) *Zdibnosti, tvorchist', obdarovanist': teoriya, metodyka, rezul'taty doslidzhen'* [Abilities, creativity, talent: theory, methods, research results]. Zhytomyr: Ruta.
8. Nakaz Pro zatverdzhennya Polozhennya pro instytutysynu formu zdobuttya profesiynoyi (profesiyno-tekhnichnoyi) osvity vid 12.12.2019 № 1552 [Order on approval of the Regulation on the institutional form of

- obtaining professional (vocational) education dated 12.12.2019 № 1552]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-20#Text>
9. Polozhennya pro atestatsiyu elektronnoho navchal'noho kursu na rivni VNZ ta MON Ukrayiny [Regulations on attestation of electronic training course at the level of universities and MES of Ukraine].
 10. Polozhennya Pro dystantsiyne navchannya [Regulations on distance learning]. Available at: http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/
 11. Polozhennya pro elektronni osvitni resursy Ukrayiny: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 01.10.2012 № 1060 [Regulations on electronic educational resources of Ukraine: order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 01.10.2012 № 1060]. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>
 12. Skovoroda Hryhoriy (1995) Piznay v sobi lyudynu [Get to know the person in you]. L'viv: Svit.